

ความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริงของนักศึกษาหลักสูตร
ศิลปศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาการโรงแรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
EXPECTED LEARNING OUTCOMES AND ACHIEVED LEARNING OUTCOMES OF
UNDERGRADUATE STUDENTS IN HOSPITALITY BY THAILAND QUALIFICATION
FRAMEWORK FOR HIGHER EDUCATION (TQF-HEd)

กัญญานัส แก้วรักษา¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริงของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริงของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม จำนวน 73 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (Paired-Samples t-test) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จากผลการศึกษา พบว่า นักศึกษามีระดับความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพระดับผลการเรียนรู้จริง ทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริง ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน และเมื่อผลการเรียนรู้จริงไม่เป็นไปตามที่นักศึกษาคาดหวัง นักศึกษาได้เสนอแนวทางแก้ไข 4 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และด้านอาจารย์ผู้สอน

คำสำคัญ: ความคาดหวังผลการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้จริง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

Abstract

The present study aims at examining and comparing expected learning outcomes and achieved learning outcomes of students enrolled in Bachelor program of Hospitality according to Thailand Qualification Framework for Higher Education. The selected samples consisted of a total of 73 students and the research instrument employed was the questionnaire developed by the researcher. The data analysis was conducted using descriptive statistics, i.e. frequency, percentage, arithmetic mean, and standard deviation; and inference statistics, i.e. paired samples t-test. Content analysis was also carried out for the open-ended question. The findings were as follows: i) the students bore all five-fold expected learning outcomes at high levels, ii) as the expected learning outcomes and the achieved learning outcomes were compared, no difference was found in any aspects of the Thailand Qualification Framework for Higher Education, iii) in cases where the expected learning outcomes and the achieved learning outcomes were not matched, the students had suggested solutions in 4 aspects, i.e. learner, instructional promotion, curriculum, and instructor.

¹ อาจารย์สาขาวิชาการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี E-mail : chocolateship04@gmail.com

Keywords: Expected learning outcomes, achieved learning outcomes, TQF:HEd

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) เห็นควรให้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการโครงการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thailand Qualifications Framework for Higher Education; TQF:HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนํานโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติในส่วนของมาตรฐานการอุดมศึกษาไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษาซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิ และสื่อสารให้สังคมชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศเข้าใจได้ตรงกันและเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐานที่สามารถเทียบเคียงกันได้กับสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งคุณภาพของบัณฑิตทุกระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลการเรียนรู้และต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2. ด้านความรู้ 3. ด้านทักษะทางปัญญา 4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ 5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งการบรรลุผลสำเร็จในมาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านจะต่างกัน การสอนจะต้องใช้กลยุทธ์การสอนที่เหมาะสมกับรูปแบบต่างๆของการเรียนรู้ รวมทั้งมีการประเมินประสิทธิผลของกลยุทธ์การสอนนั้นๆ อย่างต่อเนื่อง ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นสัดส่วนสำคัญของการประกันคุณภาพภายในของสถาบันฯ เพื่อให้มั่นใจว่าปัจจัยสู่ความสำเร็จเหล่านี้เป็นที่เข้าใจของคณาจารย์ผู้เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

ปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญสาขาหนึ่ง ซึ่งทำรายได้เข้าประเทศเป็นมูลค่ามหาศาล ติดต่อกันมาเป็นเวลานานหลายปี จะเห็นจากการเพิ่มขึ้นของรายได้ในช่วงระยะเวลา 10 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2545 - 2554) จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 10.8 ล้านคน ในปี 2545 เป็น 14.6 ล้านคน ในปี 2551 และมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนี้ยังส่งผลให้ธุรกิจการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องขยายตัว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ ธุรกิจโรงแรมและเกสต์เฮาส์ ที่พักอาหารและเครื่องดื่ม การผลิตและค้าขายของที่ระลึก บริการรถเช่าสถานที่จอดรถ เป็นต้น ธุรกิจต่างๆ ดังกล่าวยังคงได้รับความนิยม และมีการแข่งขันสูง ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างงานและยังเป็นกลไกที่สำคัญในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาคอีกด้วย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, มปป.) หากพิจารณาระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวและรายได้ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น โดยระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอยู่ที่ 9.12 วัน และรายได้จากการท่องเที่ยวคิดเป็นมูลค่า 592,794 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2009 ร้อยละ 16 ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติอยู่ที่ 4,078.67 บาท/คน/วัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, มปป.) และในปัจจุบันประเทศได้เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งส่งผลให้มีความต้องการจ้างแรงงานในอุตสาหกรรมบริการมีแนวโน้มสูงขึ้น เพื่อรองรับการขยายตัวของธุรกิจโรงแรมและการท่องเที่ยว การแข่งขันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียนที่ต้องการแรงงานที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะในด้านการบริการที่ดี และสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นเหตุให้สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนในด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันสมัยและมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ รวมถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในด้านวิจัย มีจริยบรรณในวิชาชีพ มีองค์ความรู้เป็นมาตรฐาน สามารถนำไปบูรณาการในหน้าที่การงาน และ

สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ อันจะนำไปสู่การยอมรับในคุณภาพบัณฑิตจากสถานประกอบการทางการ
โรงแรมทั้งภาครัฐและเอกชนและแก่ผู้ที่สนใจจะเข้าศึกษาในสาขาวิชานี้

ทั้งนี้ผู้ที่สนใจสมัครเข้าศึกษาในสาขาวิชาการโรงแรมต่างก็มีความคาดหวังในผลการเรียนรู้ที่ได้จะได้จาก
การศึกษา ดังเช่นที่ สุภรัตน์ เมืองโสภณ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่เข้าศึกษาต่างก็มีความคาดหวังด้วยกันทั้งสิ้น แต่
ความคาดหวังอาจจะแตกต่างกันในแต่ละคนขึ้นอยู่กับว่าเขามองเห็นความสามารถของตัวเองและมีความคาดหวัง
อย่างไร นักศึกษาบางคนคาดหวังจะมีการศึกษาที่ดี คาดหวังที่จะรู้และเข้าใจอย่างแท้จริง บางคนต้องการยกระดับ
สถานภาพของตนหรือบางคนเรียน เพราะได้รับการกดดันจากสิ่งที่อยู่รอบๆตัวเขา ไม่ว่าจะคาดหวังในเรื่องใดสิ่งสำคัญก็
คือ ผลที่เกิดขึ้นจริง เมื่อผลที่เกิดขึ้นจริงเป็นไปตามที่คนผู้นั้นคาดหวังก็จะทำให้ผู้นั้นเกิดความพึงพอใจ แต่ถ้าผลที่ได้รับ
จริงตรงกันข้ามกับสิ่งที่คาดหวังผู้นั้นก็จะเกิดความไม่พอใจและการพอใจ หรือการไม่พอใจดังกล่าวก็จะเป็นผลกระทบ
ไปยังสถานศึกษานั้นๆ กระทบต่อการประกอบการกระทบต่อชื่อเสียงของสถานศึกษานั้น

จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยในหัวข้อเรื่อง ความคาดหวังผลการ
เรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริงของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม ตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย ไปใช้ประกอบการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข การ
จัดการเรียนการสอน ให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษาและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม ตาม
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาสภาพผลการเรียนรู้ของจริงนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา การโรงแรม ตาม
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริงของ
นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริงของ
นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อ
นำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเรียนการสอนในหลักสูตร โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการโรงแรมชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 จำนวน 90 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาหลักสูตรศิลปศา
สตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม จำนวน 73 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการ
เรียนรู้จริงของตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้
ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิง
ตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's
scale) และคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปสอบถามนักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการโรงแรมชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 และแล้วนำแบบสอบถามที่ได้คืนมานำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์และนำไปวิเคราะห์ดังนี้

4.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอตามประเด็น

4.2 ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน โดยกำหนดค่าน้ำหนักออกเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert's scale) ซึ่งกำหนดค่าคะแนนดังนี้

ระดับความคาดหวังและระดับผลการเรียนรู้จริงมากที่สุด ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 5

ระดับความคาดหวังและระดับผลการเรียนรู้จริงมาก ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 4

ระดับความคาดหวังและระดับผลการเรียนรู้จริงปานกลาง ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 3

ระดับความคาดหวังและระดับผลการเรียนรู้จริงน้อย ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 2

ระดับความคาดหวังและระดับผลการเรียนรู้จริงน้อยที่สุด ให้น้ำหนักหรือคะแนนเป็น 1

และแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 แปลความว่ามากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 แปลความว่ามาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 แปลความว่าปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 แปลความว่าน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 แปลความว่าน้อยที่สุด

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และชั้นปีการศึกษา โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าสถิติร้อยละ (Percentage)

2. ระดับความคาดหวังผลการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา การโรงแรม ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ระดับสภาพผลการเรียนรู้จริงของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริง โดยพิจารณาจากระดับความคาดหวังผลการเรียนรู้ 5 ด้านของนักศึกษาหลักสูตร ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยใช้การทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (Paired-Samples t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริงของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 73 คน เป็นชาย 14 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 เป็นหญิง 59 คน คิดเป็นร้อยละ 80.8 กลุ่มตัวอย่างมีอายุในช่วง 17-19 ปี มากที่สุด จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 รองลงมาคือ 20-23 ปี จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 42.5 และส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 61.6 และกำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4

นักศึกษามีระดับความคาดหวังผลการเรียนรู้โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษามีความคาดหวังผลการเรียนรู้ในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ เป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นด้าน

คุณธรรม จริยธรรม ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความรู้ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษามีความคาดหวังในเรื่องมีวินัยในการทำงาน และปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กรและสังคม เป็นลำดับแรก ด้านความรู้ นักศึกษามีความคาดหวังในเรื่อง มีความรู้ในสาขาวิชาการโรงแรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างกว้างขวาง เป็นระบบ เป็นสากล และทันสมัยต่อสถานการณ์โลก เป็นลำดับแรก ด้านทักษะทางปัญญา นักศึกษามีความคาดหวังในเรื่อง มีความสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ ไปใช้ประโยชน์ในการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม และการปฏิบัติงานจริงตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม เป็นลำดับแรก

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ นักศึกษามีความคาดหวังในเรื่องมีความสามารถในการปฏิบัติและรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายตามหน้าที่และบทบาทของตนในกลุ่มงานได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ร่วมงานและแก้ไขปัญหากลุ่ม เป็นลำดับแรก

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นักศึกษาความคาดหวังในเรื่อง มีความสามารถในการใช้ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการสรุปประเด็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นลำดับแรก

นักศึกษามีสภาพผลการเรียนรู้โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษามีสภาพผลการเรียนรู้จริงในด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นลำดับแรก รองลงมาเป็นด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านความรู้ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในด้านคุณธรรม จริยธรรม นักศึกษามีสภาพผลการเรียนรู้จริงในเรื่อง มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพและแสดงออกซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงานและ การปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ เป็นลำดับแรก

ด้านความรู้ นักศึกษามีสภาพผลการเรียนรู้จริงในเรื่อง มีความรู้ในสาขาวิชาการโรงแรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างกว้างขวาง เป็นระบบ เป็นสากล และทันสมัยต่อสถานการณ์โลก เป็นลำดับแรก

ด้านทักษะทางปัญญา นักศึกษามีสภาพผลการเรียนรู้จริงในเรื่อง มีความสามารถประมวลและศึกษาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและความขัดแย้ง รวมทั้งหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก เป็นลำดับแรก

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ นักศึกษามีสภาพผลการเรียนรู้จริงในเรื่อง มีความสามารถในการปฏิบัติและรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายตามหน้าที่และบทบาทของตนในกลุ่มงานได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ร่วมงานและแก้ไขปัญหากลุ่ม เป็นลำดับแรก

ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นักศึกษามีสภาพผลการเรียนรู้จริงในเรื่อง มีความสามารถในการใช้ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการสรุปประเด็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นลำดับแรก

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริงนักศึกษาลักษณะศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ระดับความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริงของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีความแตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน และเมื่อผลการเรียนรู้จริงไม่เป็นไปตามที่นักศึกษาคาดหวัง นักศึกษาได้เสนอแนวทางแก้ไข 4 ด้าน คือ 1) ด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียน

ต้องพัฒนาตัวเอง ความรับผิดชอบมากขึ้น มีการศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้อื่นเพิ่มเติม 2) ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน ควรเพิ่มอุปกรณ์ในการเรียนการสอนและห้องปฏิบัติการ สายวิชาชีพให้เพียงพอ 3) ด้านหลักสูตร ควรปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานอยู่เสมอ 4) ด้านอาจารย์ผู้สอน ควรมีการจัดสอนเพิ่มเติมในบางรายวิชา

อภิปรายผล

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่าการทดสอบเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังการเรียนรู้กับสภาพผลการเรียนรู้จริงด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม ด้วย t-test พบว่า ความแตกต่างที่มีอยู่นั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติแต่อย่างไร ทว่าในการพิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยละเอียด เห็นว่าความแตกต่างที่มีอยู่นั้นอาจบ่งชี้ถึงนัยความหมายบางประการ เช่น จากผลการวิจัย พบว่านักศึกษาในระดับความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริง โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากทั้งคู่ และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย นักศึกษามีความคาดหวังผลการเรียนรู้ในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ มาเป็นลำดับแรก แต่ค่าเฉลี่ยสภาพผลการเรียนรู้จริงของนักศึกษาที่เป็นลำดับแรก คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นผลมาจากสาขาวิชาการโรงแรม มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์ มีใจรักในงานบริการ และสำนึกในจรรยาบรรณทางวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนตระหนักในหน้าที่ที่รับผิดชอบ และสาขาวิชามีระบบของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เข้มแข็ง จึงส่งผลให้นักศึกษามีความใกล้ชิดกับคณาจารย์ประจำสาขาวิชา คณาจารย์จึงมีโอกาสนในการสอนและส่งเสริมในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ นักศึกษาอยู่เสมอ ดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยม พึ่งพาเทคโนโลยีสารสนเทศในชีวิตประจำวันมากขึ้น การหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติทำให้ค่านิยมและประเพณีดั้งเดิมที่ดั้งเดิมถูกทำลาย สังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีการแสวงหารายได้เพื่อตอบสนองการบริโภค การช่วยเหลือเกื้อกูลกันลดลง ขาดความ มีน้ำใจ เกิดการแก่งแย่งเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ขาดความสามัคคี มีความขัดแย้งทางความคิดอย่างรุนแรง ไม่เคารพสิทธิผู้อื่นและขาดการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วม เป็นแนวโน้มที่มีนัยสำคัญที่อุดมศึกษาต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของคนไทยให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ และให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคม ธรรมภิบาลและการต่อต้านการทุจริตประพฤติ มิชอบให้มากยิ่งขึ้นควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในตัวผู้เรียน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า นักศึกษามีความคาดหวังในเรื่อง มีวินัยในการทำงาน และปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับขององค์กรและสังคม เป็นลำดับแรก แต่นักศึกษามีสภาพผลการเรียนรู้จริงในเรื่อง ทศนคติที่ดีต่ออาชีพและการแสดงออกซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ เป็นลำดับแรก เป็นผลมาจากสาขาวิชาการโรงแรม ได้เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนเมื่อปี พ.ศ. 2556 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 และ 2 โดยเป็นนักศึกษาชั้นปีต้นๆ ของหลักสูตร ซึ่งสาขาวิชามีนโยบายที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพบริการ มีจิตบริการและรักในงานบริการ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อม และส่งเสริมให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านการโรงแรมก่อนที่นักศึกษาจะเข้าสู่การแข่งขันตลาดแรงงานด้านธุรกิจบริการและการโรงแรมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2554) ที่กล่าวว่า จุดเน้นของกรอบมาตรฐานในระดับปริญญาตรี คือ ความสามารถในการทำงาน และการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่บัณฑิตทุกคนควรมีโดยต้องพัฒนาตัวเอง ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ได้ในระดับที่เหมาะสมแก่งาน นอกจากนั้นในการทำงานและการใช้ชีวิตในสังคม บัณฑิตต้องรู้จักคิด วิเคราะห์เพื่อความเข้าใจ ตามทัน และไม่หลงไปกับสิ่งแวดล้อมด้านเดียว บัณฑิตรุ่นใหม่ นอกจากคิดวิเคราะห์แล้ว ต้องรู้จักสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ด้วย

และในท้ายที่สุดบัณฑิตต้องรับผิดชอบต่อตนเอง สังคมและรับผิดชอบต่อคุณธรรม จริยธรรมของสังคมด้วยพร้อมกันไป
ซึ่งในหัวข้อหลังนี้ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยต่างๆ ที่ตอบแบบสอบถามกลับมาต่างเน้นมากเป็นพิเศษ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในด้านความรู้ นักศึกษามีความคาดหวังและสภาพผลการเรียนรู้จริงในเรื่อง มีความรู้ใน
สาขาวิชาการโรงแรมทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างกว้างขวาง เป็นระบบ เป็นสากล และทันสมัยต่อสถานการณ์
โลก เป็นลำดับแรกเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมานพร รูปใหญ่ (2555) ในประเด็นคุณลักษณะของ
บัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ว่าบัณฑิตมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ในเรื่องการเรียนรู้
เทคโนโลยีสมัยใหม่ และนำมาใช้ในการทำงาน มีความรู้ความสามารถทางวิชาการตามสาขาที่เรียนมาหรือที่เกี่ยวข้อง มี
ความพยายามใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนางานและพัฒนาตนเอง ส่วนผู้ใช้บัณฑิตมีความคิดเห็นในเรื่องบัณฑิตจะต้อง
สร้างงานใหม่ให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้นกับหน่วยงาน ทำงานได้เสร็จตามกำหนดเวลา สามารถทำงานได้ตามที่
หน่วยงานต้องการ มีความรู้ความสามารถทางวิชาการตามสาขาที่เรียนมาหรือที่เกี่ยวข้อง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในด้านทักษะทางปัญญา นักศึกษามีความคาดหวังในเรื่อง มีความสามารถประยุกต์ใช้
ความรู้ภาคทฤษฎี ภาคปฏิบัติ ไปใช้ประโยชน์ในการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม และการปฏิบัติงานจริงตาม
สถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม เป็นลำดับแรก แต่นักศึกษามีสภาพผลการเรียนรู้จริงในเรื่อง มีความสามารถประมวล
และศึกษาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและความขัดแย้ง รวมทั้งหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่าง
เหมาะสม ทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก เป็นลำดับแรก เป็นผลมาจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง
17-19 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้ดีกว่าการนำความรู้ไปประยุกต์ เพราะยังไม่ได้มีโอกาสใน
การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ซึ่งเป็นการทำงานในสายอาชีพอย่างจริงจัง และอาจจะต้องพบกับปัญหาต่างๆในการ
ทำงานที่จะต้องดำเนินแก้ไขให้เหมาะสมตามสถานการณ์นั้น

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ นักศึกษามีความคาดหวัง
และสภาพผลการเรียนรู้จริงในเรื่อง มีความสามารถในการปฏิบัติและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายตามหน้าที่และ
บทบาทของตนในกลุ่มงานได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ร่วมงานและแก้ไขปัญหากลุ่ม เป็น
ลำดับแรกเหมือนกัน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) กล่าวว่า อุดมศึกษาต้องสร้างบัณฑิต
ที่พร้อมปรับตัว มีทักษะในการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ท่ามกลางความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม
และภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีศักยภาพสูง เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ และ
ต้องส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษาให้มากขึ้น เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณี ความหลากหลายทาง
ชาติพันธุ์และระบอบการปกครอง โดยเฉพาะความรู้ด้านกฎหมายเพื่อเตรียมการสำหรับการทำงานข้ามชาติ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
นักศึกษามีความคาดหวังและสภาพผลการเรียนรู้จริงในเรื่อง มีความสามารถในการใช้ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ
ในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการสรุปประเด็นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นลำดับแรกเหมือนกัน สอดคล้อง
กับที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) กล่าวว่า อุดมศึกษาต้องจัดการศึกษาที่เน้นเรื่องภาษาอังกฤษ และ
ภาษาของประเทศในภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้คนไทยสามารถสื่อสารกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ
เพิ่มโอกาสในการดำรงชีพและทำงานในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในประเทศสมาชิกอาเซียน

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระหว่างความคาดหวังผลการเรียนรู้และสภาพผลการเรียนรู้จริงของ
นักศึกษากลุ่มศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 5
ด้าน ไม่มีความแตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน ขัดแย้งกับงานวิจัยของประพันธ์ เกียรติเผ่า (2555) ศึกษาเรื่องความคาดหวังผล
การเรียนรู้และผลการเรียนรู้จริง ของนิสิตปริญญาตรีหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา ตาม
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งพบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของระดับความคาดหวังผลการ
เรียนรู้และระดับผลการเรียนรู้จริงของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาการจัดการเรียนรู้ สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา ทั้ง 6

ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านการสื่อสารการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีความแตกต่างจากการศึกษาในศึกษาในระดับมัธยมศึกษาจึงทำให้นักศึกษาต้องมีการปรับตัวทั้งในด้านของการศึกษาเล่าเรียน และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ได้แก่ อาจารย์ ระบบรุ่นพี่และเพื่อน ซึ่งวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อน ต้องการสังคม จึงทำให้กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลและมีบทบาทต่อนักศึกษาเป็นอย่างมาก และกลุ่มเพื่อนยังมีความสัมพันธ์กับผลการเรียนรู้ของนักศึกษา กล่าวคือ หากนักศึกษาเลือกคบเพื่อนดีก็จะส่งผลดี ดังสำนวนที่ว่า คบคนพาล พาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล ดังนั้นนักศึกษาควรที่จะเลือกคบเพื่อน ควรตั้งใจศึกษาเล่าเรียนแสวงหาความรู้ มีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยในตนเอง มีความกระตือรือร้น มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเกิดปัญหา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่พนักงานบริการพึงมี

2. ผู้สอนที่ตื่นอกจากมีความรู้ดีแล้ว ยังต้องมีลักษณะและพฤติกรรมการสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีการใช้สื่อต่างๆ ในการสอน รวมทั้งมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ซึ่งจะก่อให้เกิดความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลลัพธ์การเรียนรู้ มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาทั้งทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

3. หลักสูตรสาขาวิชาการโรงแรม เป็นหลักสูตรวิชาชีพที่มีการบูรณาการศาสตร์ต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จึงต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะวิชาชีพในเนื้อหารายวิชาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ของโลก และการมีสภาพแวดล้อมด้านการบริการนักศึกษาที่ดี เช่น บริการให้คำปรึกษาแนะแนว การให้บริการห้องปฏิบัติการ รวมทั้งงานกิจกรรมนักศึกษา ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา เพราะมีส่วนช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียนและความสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (มปป). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกับประชาคมเศรษฐกิจ. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://th.aectourismthai.com/tourismhub/932>. [16 มกราคม 2558].
- ประพันธ์ เกียรติเผ่า (2555) ศึกษาเรื่องความคาดหวังผลการเรียนรู้และผลการเรียนรู้จริงของนิสิตปริญญาตรีหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาพลศึกษาและสุขศึกษา ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน. (2554). กลยุทธ์การสอนตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมานพร รูปใหญ่. (2555). การศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: <http://www.human.ubru.ac.th/research/images/research/>

- สุภารัตน์ เมืองโสภณ. (2553). **ความคาดหวังของนักศึกษาระดับปริญญาตรีต่อการจัดการศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี**. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). **กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552**. (มปท.)
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). **แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(มปป). **เที่ยวเมืองไทยใครใครก็อยากมา**. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก: http://service.nso.go.th/nsopublish/citizen/news/news_travel.jsp. [16 มกราคม 2558].